

Žurnalistas, „Panevėžio tiesos“ redaktorius Alfonsas Dagelis

Karolina Trebaitė, Petras Juknevičius

Alfonsas Dagelis gimė 1923 m. gruodžio 25 d. valstiečių Jono Dagelio ir Natalijos Baltušnikaitės-Dagelienės šeimoje, Juostininkų kaime, dabartiniame Anykščių rajone, Utenos apskrityje. Šeimoje dar augo jaunesnė sesuo Ona. Vaikystė prabėgo gimtajame kaime, išsidėsčiusiame Juostos pakrantėse.

A. Dagelis mokėsi Rūkiškio pradžios mokykloje, Raguvos progimnazijoje, 1944 m. baigė Panevėžio gimnaziją ir įsidarbino Raguvos malūno buhalteriu. Tų pačių metų pabaigoje jis buvo paskirtas komjaunimo Panevėžio apskrities instruktoriumi.

1945–1946 m. A. Dagelis mokėsi respublikinėje partinėje mokykloje Vilniuje. Baigęs mokslą, 1946 m. spalio mėnesį pradėjo leisti Kupiškio apskrities laikraštį „Stalino keliu“ (nuo 1961 m. – „Komunizmo keliu“,

dabar – „Kupiškėnų mintys“) ir 1946–1949 m. buvo pirmasis jo redaktorius. Kartu jis buvo ir „Tiesos“ laikraščio korespondentas Kupiškio ir Rokiškio rajonams, o vėliau – Šiaulių apskrīčiai.

Nuo 1953 m. Alfonsas Dagelis savo gyvenimą susiejo su Panevėžiu: tais metais jis pradėjo dirbti „Panevėžio tiesos“ redakcijos skyriaus vedėju. 1956–1982 m. buvo šio laikraščio redaktorius. Jo iniciatyva Panevėžio krašte buvo išplėtota laikraščio bendradarbių veikla: visuose Panevėžio rajono kolūkiuose, tarybiniuose ūkiuose ir kitose žemės ūkio įmonėse buvo įkurti „Panevėžio tiesos“ korespondentų postai. Jiems priklausę partinių organizacijų sekretoriai, bibliotekų vedėjai, brigadininkai reguliariai teikė informaciją laikraščio redakcijai. Nuo 1958 m. A. Dagelis pradėjo leisti Panevėžio miesto laikraštį 5 kartus per savaitę, o jo tiražą išaugino daugiau nei penkis kartus.

1958 m. A. Dagelis neakivaizdiniu būdu baigė Vilniaus pedagoginį institutą. Daug metų jis vadovavo LTSR žurnalistų sąjungos „Aukštaitijos“ kūrybinio susivienijimo valdybai.

A. Dageliui 1973 m. suteiktas nusipelnusio žurnalisto garbės vardas.

Ilgametis „Panevėžio tiesos“ redaktorius Alfonsas Dagelis mirė nuo kraujo vėžio 1982 m. vasario 1 d. Panevėžyje.

A. Dagelis parengė ir išleido brošiūrą „Panevėžys“ (1960), publicistikos rinkinį „Dviveidžiai“ (1962), turistinius leidinius „Panevėžys“ (1969), „Po Panevėžio apylinkes“ (1972), „Паневежис“ (1976), bukletą „Panevėžio m. kultūros paminklai“ (1978).

Žiūrint iš laiko perspektyvos galima nevienareikšmiškai vertinti Alfonso Dagelio veiklą. Visų pirma jis buvo ideologinio fronto darbuotojas. Publicistikos rinkinyje „Dviveidžiai“ iš ideologinių pozicijų vertina Panevėžio kunigus, dėl to užjūrio lietuvių buvo kaltintas dėl tuomet jauno kunigo, vėliau – monsinjoro Jono Juodelio šmeižto. Jo sesers vyras, lietuviškos pagrindžio spaudos leidėjas Vytautas Andziulis, daug kartų su Alfonsu ginčijęs ideologiniais klausimais, jo nelaike ortodoksiniu bolševiku. Juostininkiečiai A. Dagelį mena tik geru žodžiu. Ir ne vien dėl to, kad jis 1973 m. ir 1978 m. suorganizavo du pirmuosius kraštiečių susitikimus, taip pradėdamas tokių susitikimų tradiciją. Jo iniciatyva prie Juostininkų mokyklos pasodintas gojelis, pastatytas paminklinis akmuo žuvusiems už tarybų valdžią juostininkiečiams, pastatyta autobusų stotelė. Kraštiečiai mini jį geru žodžiu dar ir dėl to, kad užimdamas atsakingas pareigas ir įgijęs didelį autoritetą, ne kartą tuo pasinaudojo savo kraštiečiams padėti. Jis parašė laišką ištremtiems į Sibirą kaimynams Baltušnikams, o sugrįžusius į Lietuvą šiltai sutiko. Grįžusiai iš tremties ir negalinčiai gauti darbo Almai Baltušninkaitėi, padėjo įsidarbinti Panevėžio

baldu fabrike, asmeniškai paskambinęs fabriko kadru skyriaus viršininkui. Pokario metais padėjo gauti fiktyvius dokumentus giminaičiui Domui Rečiūgai ir taip išsaugojo pastarojo gyvybę. Iš KGB persekiojimų išgelbėjo Eleonorą Vaičiulytę, kuri, jam tarpininkaujant, eksternu baigė vidurinę mokyklą ir galėjo mokytis toliau. Taigi, Alfonsas Dagelis buvo toks komunistas, kokie turėjo būti visi, jei būtų laikęsi savo deklaruojamų idėjų.

A. Dagelis buvo vedęs du kartus. Dirbdamas Kupiškyje buvo vedęs vietos advokato dukterį, Vilniaus akušerių mokyklos auklėtinę Juditą Šimonelytę. Su pirmąja žmona užaugino du vaikus: sūnų Gediminą ir dukrą Rasą. Ši santuoka iširo. Žmona mirė nuo vėžio. Antrą kartą A. Dagelis vedė savo kraštetę Zanę Baltušnikaitę.

Šaltiniai ir literatūra

1. Dagelis Alfonsas // Lietuvių enciklopedija. – T.36. – Boston. – 1969. – P.168.
2. Dagelis Alfonsas // Žurnalistikos enciklopedija. – Vilnius. – 1997. – P.93.
3. Juostininkai. Kaimas ir žmonės / Z. Mačionis. – Vilnius. – 2001. – P.120-121.
4. Trebaitė K., Juknevičius P. Ilgametis „Panevėžio tiesos“ redaktorius Alfonsas Dagelis // Lėvens ir Nevėžio krašto žmonės. Konferencijos, įvykusios 2008 m. gruodžio 20 d., pranešimų tezės / Sudarytojas ir redaktorius Petras Juknevičius. – Panevėžys. – 2008. – P.5-6.
5. Trebaitė K., Juknevičius P. Žurnalistas Alfonsas Dagelis // Tėvynė. – 2011 07 30.